

Synnøve Finden AS
Postboks 478
1411 Kolbotn
Telefon +47 23 33 44 00
Telefax +47 23 33 44 01

Oslo, 22.03.2013

Landbruks- og matdepartementet

postmottak@lmd.dep.no

Vedr. forslag til justeringer i prisutjevningsordningen for melk:

Kommentarer til Norges Bondelags høringsuttalelse og utspill i media.

Det vises til Bondelagets høringsuttalelse av 19.3.2013, der følgende er uttalt:

"Norges Bondelag var i 2007 skeptisk til finansieringen av tiltakene gjennom avgifter på meieriprodukter i markedet, og at dette igjen ville påvirke prisen melkeprodusentene ville kunne ta ut i markedet (målprisen). Norges Bondelag skrev i sitt høringsvar til forskriften at Norges Bondelag forutsetter videre at endringene gjennomføres i tråd med sluttprotokollen fra årets jordbruksforhandlinger pkt 4 der "Partene legger til grunn at endringen ikke vil påvirke produsentprisen for melk (jf. Innst. S. nr. 8 (2006-2007))."

Synnøve Finden har oppfattet dette som en noe underlig og upresis omtale av sammenhengen mellom PU-ordningens satser og det Norges Bondelag kaller "prisen melkeprodusentene ville kunne ta ut i markedet (målprisen)". Som kjent er målprisen en maksimalavgrensning oppad for den prisen Tine Råvare kan ta ut i markedet, og som benevnes noteringspris. Uansett hvilken av disse man sikter til, er det imidlertid ikke lett å forstå hvilken "påvirkning" det er Norges Bondelag kan sikte til.

I to utsendte pressemeldinger, hhv 19. og 21. mars, fremstår det imidlertid helt klart at Norges Bondelag enten ikke forstår reguleringssystemet i melkesektoren, eller argumenterer mot bedre vitende. I disse pressemeldingene uttrykker Norges Bondelags leder og generalsekretær bl.a. følgende:

"I dag brukes 115 millioner kroner til å støtte konkurrentene til Tine. Tilskuddet dekkes av norske melkebønder. Denne konkurransestøtteordning dekker 1,14 kr pr

liter melk fra Q-meieriet. Tilsvarende støtte per kilo ost fra Synnøve Finden er 2,50 kr. Rammen for dette tilskuddet er foreslått økt til ca 160 millioner kroner.

[...]

En totalramme på 160 millioner i 2016 betyr at hver liter melk vil få en avgift på 12 øre som bonden ikke kan ta ut som pris. Gjennomsnittsbonden produserer årlig 160 000 liter melk. I sum betyr dette endringsforslaget derfor at bonden mister inntektsmuligheter på 20 000 kroner.

[...]

Forslaget fra Landbruks- og matdepartementet ville økt dette støttebeløpet til med 40% til 160 millioner i 2016 og ville redusert inntektsmulighetene for norske melkebønder tilsvarende. Økningen utgjør 5.000 kr pr melkebonde."

Synnøve Finden må konstatere at Norges Bondelag her fremsetter påstander som er uten rot i virkeligheten. PU-ordningen er som kjent selvfinansierende. Det som betales ut trekkes inn i avgifter på de meieriproduktene som tåler prisøkning uten at forbruket faller vesentlig. Dette gjøres for gjennom offentlig prisdiskriminering å hjelpe melkebøndene til fortsatt i hovedsak å ta ut de tidligere monopolprisene i innenlandsmarkedet. Disse avgiftene skal veltes direkte over i Tines (og andres) priser på de aktuelle produktene.

Det er følgelig den norske forbrukeren som betaler gildet. Prisdiskrimineringen trekker inn over 1 milliard kroner til bonden fra forbrukerne. Sammen med markedsregulatorrollen gir dette reguleringsregimet Tine langt større markedsrett enn de ellers ville hatt. Markedsmakten er kun avgrenset av målprisbestemmelsene i Jordbruksavtalen, og høyden på tollvernet. Spørsmålet som eventuelt kan stilles, er om det er forbrukerpolitisk fornuftig å balansere denne markedsmakten, og eventuelt utligne noe av Tines dominans, gjennom konkurranserettede tiltak finansiert innenfor PU-ordningen. Det kan anføres at balanserende tiltak som nødvendigvis gjøres av landbrukspolitiske reguleringsystemer som skaffer bonden større inntekter på forbrukerens bekostning, burde dekkes inn av budsjettmidler innenfor Jordbrukets inntektsramme.

Norges Bondelag forhandler frem en målpris på melk i jordbruksoppkjøret hvert år. I følge Tine tas denne ut gjennom Tine Råvares noteringspris hvert eneste år. Målepunktet ligger forut for innslaget av PU-satsene i verdikjeden De prisene som Tine Industri tar på sluttproduktene er for øvrig ikke lenger regulert. Etter innføring av prosenttoll, som Synnøve Finden prinsipielt støtter gitt de landbrukspolitiske målene vi har i Norge, er heller ikke importkonkurranse noe stort problem utover for RÅK-varene.

Finansiering av konkurransepolitiske tiltak innenfor PU-ordningen medfører økte utjevningsavgifter, f.eks. på ikke smakstilsatt flytende melk, eller reduserte utjevningstilskudd, f.eks. på ost. Dette skal veltes direkte over i markedsprisene på sluttprodukter. Synnøve Finden håper Norges Bondelag er klar over at dette er det Tine gjør for å finansiere tilskuddene til f.eks. Jarlsbergeksport. Skal forbruk av midler i PU-ordningen drøftes nærmere, bør en starte med en analyse av at forbrukerne betaler ca 200 mill. kroner ekstra for norske meieriprodukter innenlands for å opprettholde slik eksport fra Tine..

Det er ut fra ovenstående uten videre klart at Bondelagets påstander ikke medfører riktighet. Det er verken mulig at totalrammen for konkurranserettede tiltak i 2016 kan medføre at "*bonden mister inntektsmuligheter på 20.000 kroner*", eller at en økning i totalrammen med 40 pst kan redusere inntektsmulighetene med "*5.000 kroner pr melkebonde*".

Etterspørselseffekter av vesentlig økte belastninger på prisuttak for enkeltgrupper i PU-systemet vil berøre volumrelasjoner i produktspekteret, og dette kan diskuteres. Men under ingen omstendigheter er det mulig å begrunne økonomiske konsekvenser i nærheten av Bondelagets tall, og etterspørselseffekter må uansett vurderes for hele ordningen samlet.

Norges Bondelags påstander er ekstreme, og åpenbart feilaktige. Synnøve Finden registrerer imidlertid også at både Tine og Norsk Bonde- og Småbrukarlag fremsetter "krav" om et øvre tak på rammen for bruk av midler til konkurranserettede tiltak innenfor PU-ordningen, ut fra en tilsvarende filosofi. Det er ikke saklig grunnlag for å hevde slike begrensninger ut fra noe inntektstap for bonden.

Synnøve Finden mener det blir svært krevende å føre en faktaorientert landbrukspolitisk debatt og vurdere konsekvensene av ulike tiltak innenfor PU-ordningen, dersom så viktige landbrukspolitiske aktører, som presumptivt må antas å kjenne reguleringsystemene, farer med åpenbare usannheter eller ikke forstår virkeligheten.

Vi ber derfor Landbruks- og matdepartementet snarest mulig korrigere de feil som verserer i mange kanaler, ikke minst utad i media.

Med vennlig hilsen

Synnøve Finden AS

Lars Tretteteig